

antage, at der ikke kan være nogen Tale om at vedblive at se hen til dette Sted. Det endelige Resultat, Kommissionen kom til efterat have undersøgt forskjellige Punkter var, at naar en saadan Befæstning ikke skulde have et altfor stort Omfang og som Følge deraf fordre en meget betydelig Besætning, vilde der foruden Helgenæs kun kunne være Tale om to Afsnit, nemlig Afsnittet omkring Jur Sund ved Limfjorden og Afsnittet bag den lille Bilmose eller, som det er benævnet her i Betænkningen, Afsnittet ved Hals—Nov. Hvad nu Afsnittet ved Jur Sund angaar i Sammenligning med det sidstnævnte Afsnit ved Hals—Nov, har det mulig nogle Fordele med Hensyn til en mindre Beføstning og ogsaa en noget mindre Besætning, men det forekommer mig, at disse Fordele træde aldeles i Skygge for den Omstændighed, at det er beliggende affides i det Indre af Jylland, saaledes at enhver Forbindelse mellem en tilbageledt Besætning og de øvrige Landsdele, selv om vi vare nok saa stærke tilhøjs, vilde være udelukket. Fordelene fremfor det andet Afsnit ere saa smaa, at de forekomme mig ikke at kunne komme i Betragtning ligeoverfor denne Hovedulempe. Spørgsmaalet har derfor stillet sig saaledes for mig, at der nærmest kun var Valg mellem Bibeholdelsen af Helgenæs eller Valget af Afsnittet Hals—Nov. Hvad Helgenæs angaar, har det den Fordel for det Første, at Forbindelsen mellem Landsdelene under vanskelige Forhold tilhøjs vil være betydelig lettere fra Helgenæs end oppe fra Limfjorden. Fremdeles fordrer det kun en ringe Besætning, og Beføstningen vil ligeledes være ringere. Punktet har ikke saa faa Mangler, hvilke alle ere komne under Omtale her i Thinget ifjor. Af saadanne Mangler skal jeg nævne, at det jo kan indeslutes af en meget ringe Styrke, at det kan være udsat for Angreb fra Søen, for mulig Forsøg paa at tage det, inden vor Styrke er rykket ind, og at det senere under et Angreb paa det ogsaa vil være udsat for Bestyldning fra Søen. Nogle af disse Ulemper, nemlig Udsæthed for Bestyldning fra Søen, kunne imidlertid afhjælpes ved Anlæg af flere Batterier med pantserbrydende Skjts, end paataent ifjor, navnlig Batterier med meget svært pantserbrydende Skjts, for at hindre, at Fjenden skulde kunne forulempe Troppernes Indrykning over Tangen. Den Fare, der kunde være for, at en Fjende satte sig i Besiddelse af Punktet, for det var besat, kan jo imødegaaes ved altid at holde en Styrke paa Halvøen og, om nødvendigt, gaa til Anlæg af nogle Kaserne-etablissementer paa Stedet. Krigsministeriet

har ladet udarbejde Planer til en saadan Forstærkning af Søbatterierne, navnlig saaledes, at der anvendes flere svære pantserbrydende Kanoner. De Foranstaltninger, der saaledes skulde supplere den ifjor paataente Befæstning, vilde medføre en Udgift af 3,950,000 Kr., altsaa omtrent 4 Millioner, saa at Befæstningen af Helgenæs, istedetfor omtrent 3 Millioner Kr. efter Forslaget ifjor, vil andrage 7 Millioner, saafremt man vil udføre disse Foranstaltninger. Hvad Terrainafsnittet ved Hals—Nov angaar, har det den Fordel, at det vil udfordre en væsentlig større Kraftudvikling fra en Fjendes Side for at indeslutte os der; medens ved Helgenæs et eller to Regimenter ville være tilstrækkelige, vil der her sandsynligvis behøves to Brigader. Det er imidlertid et Spørgsmaal, om denne Fordel har saa overmaade Meget at betyde, da det dog ikke vil gjøre en særdeles stor Forskjel for en Fjende, der altid maa antages at være os overmaade overlegen under en Kamp paa Halvøen, om han maa bruge en Brigade mere til en saadan Indeslutning, idet jo Halvøen forresten kan besættes af en forholdsvis ringe Styrke. Et Andet er, at Frembrud fra denne Stilling ere væsentlig lettere end fra Helgenæs, idet de kunne foretages ad flere forskjellige Veie; men det er ogsaa et Spørgsmaal, om det egentlig har saa særdeles Meget at betyde, idet et Frembrud fra en saadan Stilling ialtsald kun vilde kunne foregaa under saadanne Omstændigheder, hvor vi ere fuldkomment Herrer paa Søen, og saa turde det mulig være hensigtsmæssigere til Operationsbasis at vælge et helt andet Punkt end et saadant høit oppe i det nordlige Jylland beliggende Punkt. En tredje Fordel har dette Punkt endnu i de langt udstyvende Grunde, der ligge udfor Indløbet til Limfjorden, og som ville forhindre større fjendtlige Skibe i at bestyde det paa nærmere Afstand. Men Ulemper ved det er den, at Fæstningen vil faae et forholdsvis betydeligt Omfang. Det vil nemlig være aldeles nødvendigt for at dække sig mod Bestyldning fra Limfjordens nordlige Bred, at der maatte bevilges Anlæg af 3 temmelig stærke Forter. Som Følge heraf vil dette Afsnit til sit Forsvar kræve en Styrke af 10—12,000 Mand foruden et temmelig betydeligt Fæstningsartilleri, og Beføstningen vil være omtrent 14¹/₂ Million Kroner, altsaa dog rigelig det Dobbelte af, hvad Helgenæs vil koste, befæstet paa den stærkere Maade, jeg for omtalte. Som Følge af den større Beføstning og især af den større Styrke, som derved bindes til Jyllands Forsvar, har jeg ikke anset det for rigtigt at forlade Helgenæs,